

Deme Gyula (1933–2010)

Rendhagyó megemlékezés

A HUNGAROVOX Kiadó karácsonyi könyvbemutatóján a világirodalom egyik alapművének Lord Byron: CHILDE HAROLD ZARÁNDOK-ÚTJA c. elbeszélő költemény újabb kori kiadásáról ad hírt, amelynek fordítója DEME GYULA, s amely mű ismertetésére, méltatására a Magyar Írószövetség Klubja adott otthont 2009. december 18-án.

Deme Gyula kollégánk átlagon felüli műveltsége, a szépirodalomban való jártassága, a humán művészethez való kötődése közismert volt mind a baráti körben, mind pedig a földmérők táborában. A költészethez való vonzódása sem volt ismeretlen, miként a tökéletes német és angol nyelvismerete sem. Az azonban nem volt mindenki számára ismert, hogy költői és fordítói vénával rendelkezik.

A Geodézia és Kartográfia kereteit meghaladná a Byron költemény bemutatása, nemkülönben a mű fordítását ismertető Madarász Imre irodalomtörténész előadása is. Helyette a könyvbemutatón résztvevő, s Deme Gyulát köszöntő Baranyi Ferenc költő beszédéből idézek:

„Beleolvastam – és aztán nem tudtam letenni. A fordítást ugyanis nem csupán jónak érztem, hanem egyenesen kitűnőnek. Deme Gyula ugyanis egyik-másik részlet frissebb fordításait beiktatta saját spenceri strófái közé, természetesen megjelölve, hogy az adott részlet kinek a munkája. Olyan ez a könyv tehát, mintha Deme Gyula önálló „estet” tartana, amelynek Harsányi Zsolt, Fodor András, Gergely Ágnes, Tótfalusi István és Baranyi Ferenc a közreműködői.”

Kell-e ennél több egy irodalmi alkotás méltatásához?

Dr. Fenyő György

Deme Gyula időközben súlyos betegségben – amelyet fegyelmezetten és türelemmel viselt – elhunyt. A könyvbemutatón még részt vett, s röviden szólt a mű megalkotásáról és ihletéséről.

Sajnos ez volt utolsó közszereplése is.

Tisztelt gyászoló család, rokonok, barátok, kedves kollégák!

Engedjék meg, hogy a magam és az egykori munkatársak nevében búcsúzzak *Deme Gyulától*, és felidézsem volt kollégánk életútját. Azért is érzem erre feljogosítva magam, mert 16 évet dolgoztam vele együtt a földügy, a földmérés és térképészet országos irányító hatóságánál.

A rákosszentmihályi állami elemi iskolában kezdte tanulmányait. A középiskolát 1943–51 között a budapesti Trefort utcai Apáczai Csere János gimnáziumban végezte.

1951 szeptemberében felvették az Országos Földméréstani Intézet által szervezett négyhónapos intenzív földmérési céltanfolyamra. Ezt követően, 1952. január 2-án kezdett dolgozni földmérőként az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal

Városmérési Irodájában, ahol Budapest és több más vidéki város, köztük az elsőként Székesfehérvár részletes felmérésében vett részt.

1953 novemberében tényleges katonai szolgálatra vonult be, ahonnan 1955 őszén tizedes rendfokozattal szerelt le. Munkahelyének átszervezése folytán ekkor már a Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalat dolgozója, ahol 1957 tavaszán – elsősorban a mezőgazdaság földmérési feladatainak ellátása céljából – megalakultak a felmérési osztályok. Ő is ilyen osztályon kapott feladatot és részt vett több község térképfelújításában vagy új felmérésében.

1966-ban szerezte meg mérnöki oklevelét a mai Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem jogelődjének, az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Mérnök Karának földmérő szakán. 1968-ban – szakterületi kiterőként – két évet dolgozott irányító tervezőként a Szilikátipari Központi Kutató és Tervező Intézetben. Itt több nagyberuházás ipari geodéziai feladatainak ellátásáért volt felelős, ami tovább szélesítette szakmai tapasztalatait.

1970. június 19-én főelőadói kinevezést kapott a MÉM Országos Földügyi és Térképészeti Hi-

vatal Földmérési Főosztályára. Közel két és fél évtizedes, rendkívül termékeny minisztériumi tevékenységéből két területet érzek külön kiemelendőnek. Maradandó eredmények fűződnek nevéhez az állami földmérés műszaki fejlesztésével, és ezen belül elsősorban a számítástechnikai korszerűsítésekkel kapcsolatos döntésekben. A térbeli objektumok azonosítására szolgáló geokód elvi megalapozására és gyakorlati alkalmazására vonatkozó kutatásai nagy lendületet adtak a számítógépen kezelhető térképek fejlesztési munkáihoz. Az elsők között vásárolt számítógépet a 80-as évek elején. Kiváló matematikai készsége is segítségére volt abban, hogy maga is készített földmérési számítási programokat.

Másik fő munkaterületének ő maga is a szakoktatást tartotta. Szerkesztőként és szerzőként közreműködött a földmérési és térképészeti szakközépiskolák részére készített szakmai tantervek kidolgozásában. Két tankönyvet is írt, melyek közül a „Számítástechnikai ismeretek” két kiadásban is megjelent.

Munkájával párhuzamosan folyamatosan továbbképezte magát. A 70-es évek végén számítástechnikai rendszerszervező oklevelet szerzett, 1976-ben felsőfokú angol, 1987-ben középfokú német nyelvvizsgát tett. Szakírói és szakelőadói tevékenysége keretében számos cikket publikált szakfolyóiratunkban, a Geodézia és Kartográfia-ban, részben a számítástechnikai fejlesztések, részben a földhivatalok korszerűsítése érdekében. Előadásokat tartott a MÉM Vezetőképző, a BME Továbbképző Intézete tanfolyamain, illetve az ELTE Térképtudományi Tanszékén, nem ritkán angol nyelven. Szakfordítóként közreműködött Fialovszky Lajos „Geodéziai műszertan” angol nyelvű megjelentetésében. A szakterületen végzett kiterjedt tudományos munkáját 1994-ben a Magyar Tudományos Akadémia kandidátusi fokkalal ismerte el.

Nyugállományba vonulásával sem szűnt aktivitása. A 90-es évek elején fiával megalakította a Geopromt Kft.-t, melynek keretében a geodéziai szolgáltatások széles körét kínálta és végezte a versenypiaci környezetben, ahol szintén megállta a helyét. Sikerrel alkalmazta a legkorszerűbb földmérési és térképezési módszereket és technikákat.

Deme Gyula nagyműveltségű, széles látókörű ember volt, szakmáján kívül érdekelte a történelem, az irodalom, a zene, és jártas is volt ezekben. Vele könnyen összefuthattunk egy színházi előadáson, vagy koncerten. Nemesak a szakmáról,

hanem bármilyen művészeti vagy közéleti témáról élmény volt vele beszélgetni.

Főosztályunk baráti összejövetelein mindig kész volt egy-egy költemény elmondásával, nem egyszer saját szerzeményével emelni az ünneplés hangulatát. Arról azonban csak nemrég szereztem tudomást, hogy műfordítással is foglalkozott. Hosszú évek óta dolgozott a világirodalom egyik remekművének, Lord Byron Childe Harold zárandokútja című elbeszélő költeményének teljes fordításán. A sors kegyének érzem, hogy Gyula még megérte a fordítás kiadását és a jelentős elismeréssel övezett könyvbemutatót a Magyar Írószövetségben.

Gyászjelentésében ebből a remekműből olvashattuk az idézetet:

*„Isten Hozzátok! Kimondtam a szót.
Időzni jó nagyon, de válni kell.
Kik elkísérték a Zárandokot,
Nekik szólok: ha megfogam, kikel
Egy kis gondolat s nem felejtik el
Azonnal: nem csak cipőkoptatás
Volt fáradásunk: céljának megfelel.”*

Deme Gyula segítőkész, szerény személyiségét, tiszteletet parancsoló tudását, munkájának máig ható emlékét megőrizzük szívünkben.

Kedves Gyuszi! Búcsúzunk Tőled, nyugodj békében!

Pokoly Béla

Csáti Ernő (1931–2010)

2010. január 22-én kaptuk az értesítést arról a szomorú hírről, hogy *Csáti Ernő*, a FÖMI nyugalmazott osztályvezetője, Intézetünk alapító tagja életének 79. évében, 2010. január 19-én elhunyt.

Csáti Ernő 1931. augusztus 5-én született Budapesten. A XV. kerületi (Pestújhely) Közgazdasági Technikumban érettségizett 1951-ben. 1955-ben az akkori nevén Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen szerzett közgazdász diplomát. Ugyanezen az egyetemen 1960–63 között egyéni levelezőként földrajz-jog tanári képesítést szerzett. Tudásvágyát és sokirányú szakmai érdeklődését bizonyítja, hogy 1970–73 között esti egyetemen elvégezte az ELTE TTK térképész szakát, majd esti egyetemen a BME Továbbképző Intézetében „Információs szolgáltatás térképészeti adatbázisról” szakkollégium hallgatója volt.

Egy rövid, 1955. júliustól novemberig terjedő négy hónapos belkereskedelmi tervelőadói időszakot leszámítva, teljes egészében az állami földméréshez kötődik szakmai munkássága. 1955. november 1-jével lépett be az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal (ÁFTH) Kartográfiai osztályára. Az ÁFTH megszűntével, egyidejűleg a MÉM-en belül az Országos Földügyi és Térképészeti Hivatal (OFTH), valamint a Földmérési Intézet (FÖMI) létrehozásával 1967. augusztus elsején – alapító tagként került Intézetünk állományába. 1969-ben kinevezték a Geokartográfiai, majd későbbiekben a Geokartográfiai és Dokumentációs osztály vezetőjévé. Ezt a tisztségét egészen nyugdíjba vonulásáig, 1991-ig töltötte be.

Több évtizedes tevékenysége során számos szakmai bizottságnak tagja volt, többek között az MTA Afrikanisztikai Munkabizottságának, valamint Térképtudományi Albizottságának, továbbá az OFTH Kartográfiai Bizottságának.

Sokirányú szakmai érdeklődése és tevékenysége jelentős mértékben hozzájárult Intézetünk hazai és nemzetközi elismertetéséhez. Szerkesztője volt az abban az időben egyetlen ilyen jellegű hírforrásnak, a Terra sajtó-térképszolgálatnak. Szerkesztője, majd főszerkesztője volt a világ szinte valamennyi országába eljutatott Cartactual többnyelvű térképi információs lapnak. Tevékenyen részt vett a Nemzetközi Térképészeti Társulás (ICA) munkájában. 1972-től tagja volt az ICA Térkép-automatizálási Bizottságának. 1973-ban javaslatára és tevékeny közreműködésével hazánk „A térképkészítés automatizálása, számítógéppel segített térképek” címen nemzetközi konferenciát és térképképzést szervezett. Ez a hazai kartográfia akkor még teljesen új terület volt. 1989-ben a Szervező Bizottság titkáráként aktívan hozzájárult az ICA Budapesten rendezett világkonferenciájának sikeréhez. A térképes bélyegek nemzetközileg ismert gyűjtője volt. Csodaszép gyűjteményét bemutatta az ICA budapesti konferenciájához kapcsolódó térképképzésen is.

Számos nemzetközi együttműködést szervezett, amelynek eredményeként többek között kiadták Európa Földhasznosítási Térképét, a 12 nyelvű kartográfiai szakszótárt, amelyeket a Kartográfiai Vállalaton keresztül exportáltak számos országba. Az egykori szocialista országok földmérési-térképészeti együttműködése keretében

számos programban vett részt (KGST-atlasz, autós-turista atlasz), és ő irányította a kartográfiai tezaurusz témájának munkáit. A tezaurusz magyar nyelven 1985-ben jelent meg a FÖMI kiadásában. Az általa vezetett osztály kutatási munkáinak keretében ő kezdeményezte és irányította

Magyarország első úrfotó-térképének, valamint Budapest 1833-ban c. térképének elkészítését. Mindkét térképmű a kereskedelmi forgalomban igen gyorsan elfogyott. A Nemzetközi Almanach és az Új Magyar Lexikon valamennyi fekete-afrikai állam címszavában a természeti és gazdasági földrajzi rész leírását ő végezte. Kartográfiai szerkesztője

volt a Kárpát-Balkán kéregmozgási térképnek. Egyéb tudományos munkái között megemlíthetjük öt magyar kartográfiai tanulmánykötet (Hungarian Cartographical Studies) angol nyelvű kiadásának megszervezését, tudományos-technikai szerkesztését. Számos tanulmánya jelent meg külföldi és hazai szakfolyóiratokban és mintegy két tucat előadást tartott különböző nemzetközi fórumokon. Mindezt segítette az angol, orosz és német nyelvek tárgyalási szintű ismerete.

Számos szakmai kitüntetés mellett a Budapestért emlékérem kitüntetés jelzi, hogy nemcsak a térképészeti berkekben, hanem szélesebb körben is elismerték tevékenységét.

Nyugdíjasként is – amíg egészsége engedte – aktívan részt vett szakmai közéletünk munkájában. Többek között ennek is köszönhető, hogy a nemzetközi zsűri a távérzékeléses térképek kategóriájában második helyezéssel honorálta a FÖMI Tokaj és környékét ábrázoló MePAR áttekintő blokkterképét az ICA spanyolországi térképképzésén.

Igen büszke volt arra, hogy 74 évesen a földügyi és térképészet egyik legmagasabb kitüntetését, a Lázár-Deák emlékérmét vehette át, szinte egy időben Aranydiplomájával. 2007-ben a Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság örökös tagság tiszteleti cím odaítélésével ismerte el Csáti Ernő kollégánk aktív szakmai társadalmi tevékenységét.

Csáti Ernő gyászjelentésében ez áll: „Csak az hal meg, akit elfelejtene!”

Kedves Ernő!

Tevékenységed, munkásságod és számos kiadványod őrzi emlékedet és nem engedik, hogy elfelejtsünk!

Winkler Péter

PROGRAM

Az MFTTT 2010. tavaszi–nyári programja

Dátum	Helyszín	Előadó neve	Előadás címe	Szakosztály
Március 18. (csüt.) 13:00	A	<i>Ferencz Viktória – Juhász Géza Péter</i>	Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer – területi elemzések interaktív környezetben	Geodéziai Szakosztály
Március 25. (csüt.) 15:00	B	<i>Hegedüs Ábel</i>	A magyar katonai térképészet külföldi térképezései (1918–1990)	Kartográfia Szakosztály
Március 30. (kedd) 14:00	D	<i>Mikus Dezső–Lévai Pál</i>	TOPOGRÁFIA és INSPIRE kapcsolata	Topográfiai Szakosztály
Április 1. (csüt.) 13:00	A	<i>Ulmann Zita</i>	Nehézségi gradiensek számítása és mérése a Mátyás-barlangban	Geodéziai Szakosztály
Április 14. (szerda) 15:00	C	<i>Irás Krisztina</i>	A „magyar” portolán térképek	Szakma-történeti Szakosztály
Április 15. (csüt.) 13:00	A	<i>Nagy Imre</i>	Holdak a Naprendszeren kívül?	Geodéziai Szakosztály
Április 22. (csüt.) 14:00	E	<i>Eötvös Loránd Emlékkiállítás megtekintése</i>		Szeniorok Tóth Ágoston Klubja
Április 22. (csüt.) 16:00	D	<i>Baráti összejövetel</i>		Szeniorok Tóth Ágoston Klubja
Április 29. (csüt.) 13:00	A	<i>Homolya András</i>	MOM, a szórakoztató központ?	Szakma-történeti Szakosztály
Május 6. (csüt.) 15:00	B	<i>Márton Mátyás</i>	Hunfalvy-globuszok az Interneten	Kartográfia Szakosztály
Május 13. (csüt.) 13:00	A	<i>Horváth Tamás</i>	Hol tart a GNSS állapot-tér modellezés bevezetése?	Geodéziai Szakosztály
Június 1. (kedd) 14:00	D	<i>Herczeg Ferenc</i>	TÉKA	Topográfiai Szakosztály
Még nem pontosított, tervezett előadások részleteiről a honlapon tájékozódhatnak: www.mfttt.hu		Vállalkozói tapasztalatok a DATR megjelenésével összefüggésben (Geod Rt/Kft felkért hozzászólókkal)		<i>Felmérési és Területrendezési Szakosztály</i>
		Az F.2 szabályzatot felváltó jogszabály(-tervezet?) új előírásai		
		Digitális vázrajz-készítés a geoDATis szoftverrel		
		A telekalakítási munkák végrehajtásával kapcsolatos vállalkozói és földhivatali tapasztalatok. (felkért hozzászólókkal)		

Helyszínek:

- A:** Budapesti Műszaki Egyetem Általános- és Felsőgeodéziai Tanszék Oltay terme,
1111 Budapest, Műegyetem rkp. 3. K épület mfsz. 16.
- B:** ELTE Lágymányosi campus - Északi tömb,
1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/A VII. em. **7.21-es Kari tanácsterem**
- C:** ELTE Lágymányosi campus – Északi tömb,
1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/A VII. em. **7.59-es előadóterem**
- D:** FÖMI Bosnyák téri Székház I. em. Tanácsterem –
Budapest XIV., Bosnyák tér 5.
- E:** Geofizikai Intézet, Budapest,
Thököly és Columbus u. sarok (Columbus u. 17-23.)